

Uudised sigade seemendusjaamast

Pille Kütt, pm-mag Merle Kruus
ETSAÜ

Alates 2009. aasta novembrist on Eesti Tõusigade Aretusühistu seemendusjaamas uus elektrooniline spermanalüüsi süsteem *SpermVision* ja sperma villimisliini Saksa firmalt *MiniTüb*. Nende kahe uue süsteemi juurutamine parandab oluliselt töö kvaliteeti ja kiirust ning muudab laborandi töö lihtsamaks ja täpsemaks. See annab ka võimaluse igapäevases praktilises töös arendada koostööd teadlaste ja üliõpilastega.

SpermVisioni puhul on tegu spetsiaalse arvutiprogrammiga, mis hindab ejakulaadi kvaliteedi ning määrab vastavalt eluvõimeliste spermide arvule ja kontsentratsioonile täpse lahjendusastme ja dooside arvu. Seni hinnati sperma liikuvust ja kvaliteeti mikroskoobi abil ja visuaalsel vaatlusel. Nüüd salvestub kogu vaatluse info koos videopildiga arvutisse. Vajadusel saab teha ejakulaatide järelkontrolli, et hinnata konkreetse kuldi sigimisvõimet.

Täisautomaatne villimissüsteem võimaldab efektiivsemalt kasutada tööjõudu ja lühendab vahel kuni 10-tunniseks veninud tööpäevi. Villimissüsteem mõõdab tuubi õige koguse lahjendatud spermata, keevitab tuubi otsa kinni ja lisab kohe ka etiketi kuldi andmetega. Tuubid on väga mugavalt avatavad ja sobivad kõigi kateetritega. Uued tuubid on väga pehme seinaga, mis võimaldab seemendamisel tuubi täielikult tühjendada. Kogemus näitab, et tuubid on parim pakend, sest silindriline kuju hoiab transpordil ja säilitamisel õiget temperatuuri.

Seemendusjaamast väljastatavas spermas peab viljastusvõimelisi spermide olema vähemalt 60%, keskmiselt on see näitaja aga 80–90%. Lahjendatud sperma säilib nõuetekohasel hoiustamisel vähemalt neli ööpäeva.

Seemendusjaam soovitab seakasvataval pöörata suurt tähelepanu sperma säilitamise temperatuurile. Seemendusjaama laboris käideldakse värsket spermata 17-kraadise

temperatuuri juures. Ka farmis on oluline hoida spermata sellel temperatuuril. Suured temperatuurikõikumised mõjuvad pärssivalt spermide elujõule. Spermata tuleb kapis ettevaatlikult pöörata paar korda päevas, et spermid jaguneksid lahjendis ühtlaselt. Spermata tuleb transportida emise juurde termokastis, kust vajalik arv spermata tuleb välja võtta vahetult enne seemendamist. Samuti soovivad seemendusjaama spetsialistid, et kapis oleks alati üks miinimum/maksimum termomeeter – see on odavam kindlustus.

Tõuaretus on seakasvatases muutunud üha tähtsamaks. Seemendusjaama kuldid peavad tagama ETSAÜ liikmete jätkusuutlikkuse tõuaretuses kui ka sealihatootmises. Aretusühistu tagab välismaa uute liinide jõudmise Eestisse. Praegu on pakkuda eesti suure valge, eesti maatõu, hämpširi, pjeträäni ja djuroki puhtatõuliste ja ka ristandkultide spermata. Kui mõni aeg tagasi oli sigade aretus suunatud pekipaksuse vähendamisele ja massi-iibe suurendamisele, siis käesoleval ajal on lisandunud sealihakulinaarsete omaduste ehk sealihamaitseomaduste ja mahlasuse parandamine.

Foto 1. *SpermVision*'i aparatuur

(M. Kruus)